

Petrus van Gorp alias 'klein Peerke'

Al geruime tijd verzamel ik doodsprentjes (hierachter beter bekend onder de naam 'deutsbelekes') van mensen die in Ravels, Weelde of Poppel geboren zijn, geleefd hebben of overleden zijn. Toen ik onlangs onderstaand doodsprentje van een Petrus Van Gorp op de kop tikte, besepte ik zelf niet wat voor een waardevol stuk ik in handen had. Het duurde niet lang of ik kwam erachter dat het doodsprentje toebehoorde aan 'klein Peerke'. En dat 'klein' was eerder cynisch bedoeld, want klein was hij alles behalve: hij mat zomaar eventjes 2,18 meter. Tegenwoordig is dat misschien niet meer zo indrukwekkend en zou 'klein Peerke' goed van pas komen in een basketbalteam, maar 170 jaar geleden moet hij toch wel indruk gemaakt hebben. De gemiddelde lengte van een volwassen man bedroeg toen immers maar amper 1,60 meter!

Ik weet het, collega heemkundige Louis Schats

heeft enkele jaren terug al een artikel geschreven over 'klein Peerke', maar toch hebben we links en rechts nog wat aanvullingen. Zoals je ziet werd 'klein Peerke' geboren te Ravels als zoon van een Reuselse vader en een Ravelse moeder. Buiten Petrus (Pierre volgens zijn geboorteakte), vonden we in de Ravelse Burgelijke Stand nog twee kinderen terug, te weten Jean (Joannes) op 25 mei 1812 (akte 28) en Jeanne Marie (Joanna Maria) op 8 december 1814 (akte 56). Lang heeft hij in Ravels niet gewoond, want rond 1816 zou het ganse gezin naar Turnhout getrokken zijn. Uit de periode dat hij in Ravels woonde, is ons weinig bekend. Hij zou geboren zijn in de 'Oude Hoeve'. Deze hoeve stond op de hoek van de Linieweg en de Warandestraat. Verder zou hij bij de geboorte volgens het artikel van Louis Schats zo klein geweest zijn dat hij in een klomp kon worden gelegd. Dit zou wel eens kunnen kloppen, want zijn ouders huwden nauwelijks 2 maanden voor zijn geboorte, namelijk op 14 april 1809. Maar dat zal wel niets te maken hebben met zijn kleine gestalte bij de geboorte en we mogen vermoeden dat het huwelijk 'van muttes' was, zoals ze dat hierachter zo kleurrijk plachten te zeggen. Hoe dan ook, na 1816 vind je geen spoor meer terug van het gezin omdat ze naar Turnhout trokken, naar een boerderijtje genaamd 'Den Diepe'. Als je vanuit Turnhout naar Baarle-Hertog rijdt (Koningin Elisabethlaan-Kastelein), dan stond 'Den Diepe' net over de 'Vaart' aan je linkerzijde. Bij zijn vertrek uit Ravels was er nog geen sprake van reuzengroei bij 'klein Peerke'.

Even doktertje spelen?

Het is nu moeilijk om precies te achterhalen waarom 'klein Peerke' uitgroeide tot een reus. Er gingen vlak na de begrafenis van 'klein Peerke' wel stemmen op om hem te ontgraven en zijn geraamte te bewaren, want in de Kempenaer van 10 september 1842 lezen we onder andere het volgende: "*Zulk buytengewoon voortbrengsel van de natuer is misschien noch nooyt in Belgien te zien*"

Foto 1. Doodssprentje van 'klein Peerke'.

geweest, en het is te bejammeren dat het gouvernement geene pogingen doet om het gereyde hiervan bij middel van aenkoop aen de aerde te ont-rukken, om het zelve in een onzer universiteyten te plaatsen.” Helaas is dit niet gebeurd, zodat we op de symptomen waarvan we wel weet hebben, moeten afgaan.

De meeste gevallen van reuzengroei worden veroorzaakt door een goedaardige zwelling van de hypofyse. De hypofyse is een orgaan dat zich onder aan de hersenen, ter hoogte van de bovenkant van het neusbeen, bevindt. In dit orgaan worden heel wat hormonen aangemaakt, waaronder het groeihormoon. Als de groeischijven van een kind nog niet gesloten zijn en er wordt te veel groeihormoon aangemaakt door die zwelling van de hypofyse, dan kan dit leiden tot een buitensporige groei van het skelet oftewel reuzengroei (gigantisme).

Als de hypofyse teveel groeihormonen aanmaakt nadat de groeischijven zijn gesloten, dan spreekt men van Acromelagie. Aangezien de groeischijven dan gesloten zijn, kan men niet meer in lengte groeien. Acromelagie uit zich vooral door een vergroting van handen, voeten, onderkaak en neus. Als je weet dat de handen van ‘klein Peerke’ 22 cm lang en 16 cm breed waren en zijn voeten 33,5 cm maten, dan denk ik dat we de diagnose wel kunnen stellen. Een ander uiterlijk symptoom is een verdikte huid met zwellingen, maar hierover vond ik in het geval van ‘klein Peerke’ niets terug.

Onderhuids kan er nog meer mis gaan. Niet alleen konden sommige organen vergroten, zoals bv. het hart, maar de zwelling van de hypofyse kan ook tegen de oogzenuwen, die zich in de onmiddellijke nabijheid van de hypofyse bevinden, drukken. Hierdoor kunnen gezichtsstoornissen ontstaan. De eerste symptomen zijn een versmalling van het gezichtsveld. Zo werd onlangs nog door een Israëliische neuroloog, Vladimir Berginer, beweert dat Goliath, de ons allen bekende reus uit de bijbel, het onderspit heeft moeten delven tegen David omdat hij David en de steen niet zou zien aankomen hebben omdat hij aan acromelagie zou leiden. David zou Goliath (die 6 el en een span, een goede 3 meter,

groot zou zijn geweest) ongezien van de zijkant kunnen benaderen hebben en van zeer dichtbij zijn projectiel kunnen lanceren hebben. Ook hoofdpijn, vermoeidheid en overmatig transpireren behoren tot de symptomen. De oorzaak van de ziekte werd pas begin 1900 ontdekt en is nu zeer goed te behandelen. Indien de tumor aan de hypofyse onbehandeld blijft, zal dit door het vergroten van de inwendige organen uiteindelijk leiden tot hart- en vaatziekten en een jonge dood (‘klein Peerke’ werd slechts 33 jaar oud).

Ik denk dat we mogen veronderstellen dat ‘klein Peerke’ op jonge leeftijd, gezien zijn lengte, aan Gigantisme leed, die later, nadat hij volwassen was geworden, overging in Acromelagie. Dit zou zijn grote handen en voeten kunnen verklaren.

Straffe verhalen..

De meest wilde verhalen doen de ronde over de kracht van ‘klein Peerke’. Zo zou hij een vastgereden kar geladen met mest zomaar opgetild hebben. Ook de ploeg die hij uit de ploegvoortrok en waarmee hij iemand de weg wees, hoort bij die klassiekers. Bij beide heb ik zo wel mijn bedenkingen. Een kar, zoals ze toen gebruikt werd en geladen met mest, weegt al vlug tegen de 1000kg. Je moet volgens mij al over bovennatuurlijke krachten beschikken wil je dat kunnen optillen. Mogelijk heeft hij enkel zijn brede schouders (65,5 cm!) er een keertje tegen gezet en de kar er uitgeduwd. Ook over het verhaal met de ploeg heb ik twijfels. Ik heb nooit anders geweten dat die ploeg tijdens het ploegen aan een paard (of os) vasthangtdus als je de ploeg boven je uit steekt, waar blijf je dan met het paard (of os)? Nee, mogelijk zijn deze verhalen door onze voorouders een beetje opgehemeld om de figuur ‘klein Peerke’ nog meer in de verf te zetten en moeten we die ‘straffe verhalen’ toch met een korreltje zout nemen. Het doet echter geen afbreuk aan de imposante figuur van ‘klein Peerke’.

Hij was zo imposant dat hij flink wat geld kon verdienen door zich te laten bewonderen op kermissen, jaarmarkten, enz. Samen met zijn broer Geiri reisde hij zo flink wat af. Zo was hij onder andere te bewonderen in Brussel, Antwerpen, Brugge en andere grote Belgische steden. Ook in

Londen, Amsterdam en Parijs zou hij geweest zijn. Nu stelt een reis naar die steden niet zoveel meer voor: met vliegtuig, trein of auto ben je daar in geen tijd. 170 geleden waren dit regelrechte wereldreizen! Het geld dat hiermee werd verdiend, was zeker welkom. De verdiensten van het boeren op onze Kempische zandgronden voor de komst van de kunsmeststoffen was echt geen vetpot. En ze verdienden goed, want bij de begrafe-

nis had de familie zelfs geld voor een doodsprentje, een luxe die toendertijd enkel weggelegd was voor de meer gegoede burgerij. Over de begrafenis heeft Louis Schats reeds uitgebreid verslag gedaan.

In het Taxandriamuseum te Turnhout liggen een paar klompen van 'klein Peerke' te kijk.

Johan Van Steen